

Překladatelé/tlumočníci (P/T) najímaní pro práci v zónách konfliktu jsou často neprofesionální lingvisté, avšak při komunikaci hrají klíčovou roli. Protože pracují ve velmi nebezpečném prostředí, jsou extrémně ohroženi a vyžadují zvláštní ochranu během konfliktu i po něm. Příjemci služeb P/T si musí být vědomi svých povinností vůči P/T a nutnosti je neustále chránit. Současně i sami P/T musí znát svá práva a dodržovat standardy a etiku jazykové profese, čímž si zajišťují lepší bezpečnost a postavení.

Tento dokument představuje průvodce základními právy, povinnostmi a postupy, které Mezinárodní asociace konferenčních tlumočnicků (AIIC), Mezinárodní federace překladatelů (FIT) a organizace Red T doporučují P/T a příjemcům jejich služeb. Týká se P/T, kteří působí jako terénní lingvisté pro ozbrojené složky, novináře, neziskové organizace a další organizace v zónách konfliktu.

PRO P/T

PRÁVA

Ochrana

Máte právo na ochranu během úkolu i po něm. Pokud je to nutné, zahrnuje to i vaši rodinu. Musíte dostat ochranné oděvy a vybavení, ale nikoliv zbraně. Jako civilista nemáte povinnost nosit uniformu, pokud s tím nesouhlasíte. Musíte mít k dispozici lékařskou a psychologickou pomoc. Před nasazením musíte dostat bezpečnostní školení a školení pro případ nouze.

Podpora

Během úkolu máte právo na podporu, například na odpovídající zázemí a zařízení v terénu i na základně.

Limity

Je třeba, aby byly jasně definovány limity vaší role. Máte právo odmítnout úkol, který porušuje vaše profesionální nebo osobní standardy a etické normy nebo nepřiměřeně ohrožuje vaši bezpečnost.

Informování

Musíte být informováni o obecném a konkrétním kontextu vašeho úkolu.

Podmínky

Máte právo na plat a další smluvní zajištění, které odpovídá nebezpečným podmínkám. Pracovní doba musí být přiměřená a musí být poskytovány pravidelné přestávky.

POVINNOSTI

Nestrannost

Bez ohledu na to, kdo si vás objednal, zacházejte se všemi stranami stejně a nevyjadřujte své názory ani sympatie. Nemůžete být zastáncem žádného názoru a musíte oznámit každý střet zájmů.

Důvěrnost

Zachovávejte důvěrnou povahu všech informací, které během práce od kterékoliv strany obdržíte. Nikomu je nevyzrazujte ani je nepoužívejte k profesnímu prospěchu.

Přesnost

Co nejvěrněji předávejte sdělení všech stran. Abyste tak mohli činit, ...

- naučte se základní dovednosti tlumočení, tzn. pečlivě poslouchajte, co bylo řečeno, jasně to vyjádřete v druhém jazyce a věnujte pozornost kulturním nuancím i neverbálním signálům.
- připravujte se na úkoly tak, že se naučíte speciální slovní zásobu, zkratky, žargon atd. a seznámíte se s výslovností, gesty, zvyky atd.
- dělejte si poznámky, pokud vám to pomůže lépe si zapamatovat obsah.
- necenzurujte ani neupravujte informace sdělované mluvčími.
- V případě potřeby požádejte o vyjasnění, poproste mluvčí/ho, aby zpomalil/a, nebo mu/jí dejte najevo, že mu/jí není rozumět.

PRO PŘÍJEMCE SLUŽEB P/T

PRÁVA

Máte právo na přesný překlad/tlumočení svého sdělení. Tím, že budete dodržovat níže uvedené povinnosti, pomůžete P/T tento cíl splnit.

POVINNOSTI

Respekt

P/T představují spojení mezi vámi a lidmi v zemi, ve které pracujete. Respektujte P/T a on/a bude respektovat vás. Je možné si určit postavení, ale nesmíte je zneužívat.

Ochrana

P/T mohou být při práci pro vás vystaveni nebezpečí. Ať už jste k tomu smluvně zavázáni, nebo ne, chraňte P/T během úkolu i po něm a v případě potřeby chraňte i jejich rodiny.

- Nedávejte jim zbraně.
- Zajistěte jim ochranný oděv a vybavení, ale nevyžadujte, aby nosili uniformy, pokud s tím nesouhlasí.
- Bez svolení P/T nikomu nedávejte jejich jména, adresy ani fotografie.

Podpora

Podporujte své P/T tím, že jim budete poskytovat odpovídající zázemí a zařízení v terénu i na základně. Buďte si vědomi jejich potřeb a obav.

Definice role

Jasně definujte roli P/T. Vysvětlete operační požadavky a hierarchii odpovědnosti. Obecně platí, že byste neměli přidělovat úkoly nesouvisející s překladem/tlumočením, a měli byste vědět, že P/T mají právo odmítnout, pokud úkol narušuje jejich profesionální nebo osobní standardy a etické normy nebo bezpečnost.

Plánování

Tlumočení vyžaduje soustředění, které je v situaci konfliktu náročné udržovat. Dohodněte se na pracovní době, přestávkách atd. Když využíváte služby P/T, berte v úvahu i čas navíc a další logistické požadavky.

Informování

Před každým úkolem informujte P/T obecně i konkrétně o jeho kontextu a účelu. Vysvětlete zvláštní slovní zásobu, zkratky, žargon atd.

Hodnocení

Pokud je vyžadováno hodnocení výkonu P/T, buďte spravedliví a používejte vhodný systém hodnocení. Sledujte, zda jsou informace sdělovány přesně, ale chápejte, že tlumočení se nedělá doslovně a že vaše původní sdělení musí být jasné. Kritiku musíte sdělovat soukromě. Odměny, doporučení atd. uděluje podle zásluh.

JAK SPOLUPRACOVAT S P/T

Rozmístění

Vy, P/T a druhá strana zaujměte takovou polohu, abyste přibližně tvořili trojúhelník. Zajistěte, abyste vy, P/T i druhá strana na sebe vzájemně viděli a slyšeli se. Představte sebe a P/T a vysvětlete jeho roli. Mluvte na druhou stranu a dívejte se na ni, nikoli na P/T.

Mluvení

P/T čeká, až začnete mluvit, a tlumočí, když domluvíte. Množství informací, které P/T dokáže vstřebat a přesně vyjádřit, závisí na úrovni jeho/jejích dovedností.

- Používejte relativně jednoduchá slova a krátké, logické věty.
- Mluvte jasně a ne příliš rychle.
- Pokuste se vyhnout slangu, zkratkám, žargonu nebo narážkám, které nejsou v jiné kultuře srozumitelné.
- Humor, i když může pomoci při snižování napětí, se těžko překládá.
- Buďte si vědomi vlastního přízvuku, nářečí a způsobu mluvy i toho, jaký to může mít na práci T/P vliv.
- Dávejte pozor na to, co říkáte a jak to říkáte.

Kontrola

Za to, aby všechny strany sdělení pochopily, odpovídáte vy. Pokud jste nerozuměli tomu, co řekla druhá strana, požádejte o zopakování nebo vyjasnění. Pokud si myslíte, že druhá strana nerozuměla tomu, co jste řekli vy, zkontrolujte si, zda vám porozuměl/a P/T. Vyhněte se však soukromým konverzacím s P/T, pokud druhá strana přibližně neví, o čem se bavíte.

Vedení

Nepřenášejte odpovědnost na P/T. Nesmí pronášet tvrzení ani klást otázky vašim jménem, jen překládá, co říkáte. Udržujte vedení jednání ve svých rukou, ale bude-li to potřebné a vhodné, požádejte P/T o radu.